

Чернишова Т. О.

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

ДО ПРОБЛЕМИ ТРАНСЛІНГВІЗМУ В СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

У статті порушено питання транслінгвізму, яке для сучасної української лінгвістики залишається *terra incognita* та потребує спеціального дослідження. Охарактеризовано феномен транслінгвізму в контексті досліджень закордонних вчених. Окреслено такі тенденції комунікативних стратегій в українському соціолінгвістичному контексті, що можуть свідчити про інтенсифікацію транслінгвальної креативності мовців. Запропоновано розглядати транслінгвальну практику у широкому розумінні, трактуючи всі новації у мовленні білінгвів, що є порушенням мовних обмежень і наслідком застосування мовцями «зручних» лінгвістичних ресурсів в організації спілкування, як вияви транслінгвальної креативності.

Зазначено, що транслінгвізм активно поширюється у зв'язку із глокалізацією англійської мови та виникненням «англо-локального» білінгвізму, який досить часто виявляється у вигляді «редукованого» знання білінгвом англійської. Запропоновано вважати, що «наївні білінгви» найбільш здатні до транслінгвальної мовотворчості, оскільки замість повноцінного перемикання мовних кодів (через недостатню англомовну компетентність) вони використовують відомий їм лінгвістичний репертуар англійської для побудови найменш витратної, але в той же час ефективної комунікації, що виявляється або в однослівних «кодових перемиканнях» в україномовному повідомленні, або у творчому пристосуванні англійської лексики до морфологічних і синтаксичних вимог української мови.

Обґрунтовано, що в молодіжному слензі, який оформлюється здебільшого за рахунок спілкування в онлайн-середовищі, транслінгвальна креативність виявляється щонайвиразніше, а продуковані внаслідок цього неологізми стають джерелом для творення таких okazionalizmів у медійному дискурсі, які можна розглядати елементами «кодових зчеплень» і вважати виявами транслінгвальної мовотворчості. Показано, що результатами транслінгвальної практики є створення візуальних неологізмів, які продукуються дедалі активніше та стають атрибутами мовного ландшафту сучасного мегаполісу.

Ключові слова: транслінгвізм, транслінгвальна креативність, «наївний білінгвізм», молодіжний сленг, візуальні неологізми, гібридний дискурс.

Постановка проблеми. В сучасному світі, який глобалізується, дедалі проникливішими стають кордони. Стрімке поширення коронавірусу із китайської провінції Ухань всіма без винятку континентами свідчить про неймовірну щільність контактів і швидкість міграційних потоків. Так само проникливими стають і межі між окремими культурами та мовами, які нині активно взаємодіють і впливають одна на одну, внаслідок чого змінюються обриси національних і культурних ідентичностей та оформлюється (й активно артикулюється) явище транскультурації, а також транслінгвізму. Дедалі активнішою стає своєрідна «розгерметизація» лінгвокультур, виявляється «транслінгвальна природа сучасної глобальної багатомовності» [12, с. 27].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему транслінгвізму можна з упевненістю

вважати *terra incognita* для сучасної української лінгвістики. Спеціальні дослідження цього феномену на вітчизняному науковому ґрунті відсутні, а рідко вживаним терміном «транслінгвальний» оперують переважно в еколінгвістичних розвідках (О. О. Жихарева, Л. В. Нуждак, В. Г. Пасинок, І. Петренко та інші), визначаючи його аспектом еколінгвістичних досліджень, пов'язаним із використанням одиниць, засобів однієї мови як засобів іншої мови.

Закордонні ж дослідники досить активно оперують терміном «транслінгвізм», детермінуючи ним певні контакти між мовами, які вже не визначаються поняттями «мультилінгвізму», «інтерлінгвізму» та подібними (У. М. Бахтікіреєва, С. Канагараджа, Б. Качру, З. Г. Прошина, О. О. Рівліна та інші). В контексті цієї розвідки не можна оминати увагою весь той корпус досліджень,

які стосуються освоєння англіцизмів у сучасній українській мові (Р. Й. Вишнівський, Л. П. Кислюк, Л. С. Козуб, І. О. Коробова, Ю. О. Молоткіна, Л. Ф. Чернікова та інші). До того ж проблему транслінгвізму не можна вивчати поза дискурсом транскультурації, який репрезентований великою кількістю досліджень, хоча переважно закордонних учених.

Постановка завдання. Отже, головне завдання дослідження автор вбачає в тому, щоб концептуалізувати феномен транслінгвізму для вітчизняної лінгвістики, запропонувавши власний погляд на процеси освоєння та функціонування запозичень у комунікативній практиці сучасного українського суспільства. Це дозволить актуалізувати прагматичне значення транслінгвізму як нового модусу буття сучасних лінгвокультур.

Виклад основного матеріалу. Посилаючись на дослідження закордонних мовознавців, автор визначає транслінгвальність / транслінгвізм як «плавний синергетичний перехід від однієї лінгвокультури до іншої, внаслідок чого відбувається деяке їх злиття, при цьому відсутня повна асиміляція та зберігається лінгвокультурна ідентичність носіїв мов, а також створюється змішаний дискурс» [11, с. 160].

Отже, атрибутивною характеристикою нового лінгвокультурного явища визначається гібридизація дискурсу за умов збереження мовної ідентичності. Не можна проігнорувати й таку особливість транслінгвізму як «синергетичний перехід», що, не зважаючи навіть на його «плавність», означає певну непередбачуваність результатів подібної взаємодії. По-іншому, «транслінгвальне соціолінгвістичне утворення, що виникло внаслідок культурно-мовної взаємодії» [11, с. 161] – це той стан мовної системи, який є далеким від рівноваги, може реалізуватися за одним із кількох (хоч і прораховуваних) варіантів.

Дослідники нового феномену наголошують на тому, що транслінгвальна орієнтація – це дискурсивна практика, яка має «діяльнісний і мовотворчий характер» [11, с. 161] і дозволяє реалізувати певні комунікативні стратегії залежно від ситуації спілкування. При цьому створюється гібридний дискурс, який не є штучним змішуванням мов (як у випадку із суржигом), а становить певний продуктивний ресурс, що сприяє подальшому словотворенню та покращує взаєморозуміння.

Так, утворення на кшталт «первий» (замість «перший»), «приймати участь» (замість «брати участь»), «під відкритим небом» (замість «просто неба») є лексичними покручами, простим каль-

куванням з російської й у цьому сенсі – ненормативним і неприйнятним мовленнєвим явищем. У цьому випадку йдеться про наслідок мовної інтерференції – субмову, користувачі якої не володіють на потрібному рівні літературними нормами ані російської, ані української мов. (Звісно, в цьому контексті не йдеться про функціонування суржику як «мовної гри», стилістичного засобу, який використовується носієм літературної мови для досягнення певного стратегічного успіху у спілкуванні).

У випадку із транслінгвізмом йдеться про таку міжмовну взаємодію, яка відбувається у свідомості та дискурсивній практиці носія різних лінгвокультур як самостійних систем. Якщо під час спілкування ці системи змішуються, то це свідчить не про порушення правил літературної мови, а про вибір адекватної комунікативної стратегії, яка не пов'язана зі змінами системномовних налаштувань: «Транслінгвальність як якість особистості означає здатність і готовність використовувати мовні, мовленнєві засоби та стратегії різних лінгвокультур нормативно, коректно, адекватно, відповідно до умов та умовностей спілкування, «застосовувати» краще з різних мовних практик, які людина засвоїла» [8].

Транслінгвізм є наслідком бі- чи плюролінгвальної орієнтації мовців. І тут доречно зауважити, що освічені білінгви, в когнітивних системах яких лінгвокультурні коди здебільшого перебувають у координації та «перемикаються» залежно від обраної стратегії спілкування, використовують транслінгвальну практику свідомо й творчо. Прикладами можуть бути твори авторів-транслінгвів, які саме завдяки застосуванню змішаного дискурсу (насамперед на рівні лексичних новоутворень) експлікують особливу картину світу: вербалізована нерідною мовою, вона зберігає лінгвокультурну ідентичність.

Отже, поза межами (і через межі) національної зумовленості створюється певний транслінгвальний наратив, який вже не є належністю до тієї чи іншої лінгвокультури, проте контамінує останні у специфічне негомогенне утворення за збереження та взаємозбагачення кожного його складника. Автори-транслінгви – це «свої серед чужих» і «чужі серед своїх», це ті кочовики-«агасфери», які власною «позаприсутністю» у сфері певної лінгвокультури створюють новий вимір буття своїх творів [14].

Слід зазначити, що в розумінні найбільш знаного дослідника транслінгвізму американського вченого С. Канагараджі транслінгвальна практика

є таким процесом комунікації носіїв різних лінгвокультур, де кожен працює «над тим, щоб створити спільне значення для семіотичних ресурсів, які вони запозичують із різних мов і символічних систем» [17, с. 26].

Іншими словами, комуніканти створюють повідомлення, конструюючи його з різномовних ресурсів свого лінгвістичного репертуару, зберігаючи власну лінгвокультурну ідентичність (а також презентуючи її співрозмовнику) й водночас досягаючи спільного розуміння. Вчений зазначає, що транслінгвальна комунікація виходить за межі окремих мов і створює різні модальності та семіотичні системи. Проте автор, солідаризуючись з іншими дослідниками транслінгвізму, пропонує говорити про транслінгвальну креативність у широкому розумінні, «за якого будь-які інновації, що виникають у мовленні білінгва та розвиваються межі між мовами, розглядаються як вияви транслінгвальної мовотворчості» [12, с. 26].

Здебільшого інструментальний, діяльнісний характер транслінгвальної мовотворчості виявляється в різних сферах сучасної соціальної комунікації у зв'язку із глокалізацією англійської мови, тобто двостороннім процесом «англізації» (зміни мов світу під впливом англійської) та «аккультурації англійської» (змін, яких зазнали варіанти англійської, набувши нової мовно-культурної ідентичності) [4].

Звісно, що «окультурювання» World English на локальному рівні так само стосується транслінгвізму й до того ж може розглядатися у ширшому, транскультураційному контексті як зміщення акцентів із домінування західної картини світу (та західноєвропейських мов, насамперед англійської) на діалог «західної традиції та тієї безлічі традицій і моделей, які були пригнічені через нав'язану світу західну систему знань, дисциплінарних поділів, модусів мислення» [14, с. 55].

Тут цікавим є приклад, наведений у збірнику європейських соціолінгвістів Д. Смакмана та П. Хайнріха «Міська соціолінгвістика: місто як мовленнєвий процес і досвід»: описано функціонування так званої «мультикультурної лондонської англійської», яка виникла внаслідок мовних змін у міжетнічному соціолекті Східного Лондона, ініційованих чоловіками бангладешського походження, які склали значний відсоток мешканців міського району Тауер-Хамлетс [3]. Бачимо, як «натівізація» англійської здійснюється безпосередньо у «внутрішньому колі» (Б. Качру) її використання, куди належать співтовариства, що виробляють норму (США, Великобританія, Канада, Австралія, Нова Зеландія).

Отже, наслідком глобалізації англійської мови є поява глобального англо-локального, або «англо-місцевого» білінгвізму, який має транслінгвальну природу. Характеризуючи такий білінгвізм, О. О. Рівліна зазначає, що рівень володіння англійською в умовах майже тотального її поширення на різні сфери соціальної комунікації далеко не завжди відповідає прийнятному для білінгвальної практики. Іншими словами, зростає кількість так званих «наївних» білінгвів, для яких засвоєння англійської має спорадичний, неупорядкований характер і ніяк не може забезпечити формування стійкої системи мовних і мовленнєвих компетенцій. Прикладами можуть слугувати й комунікації офісних працівників, і спілкування у різноманітних соціальних мережах, і розмовна практика комп'ютерних геймерів тощо.

Тут йдеться не про мовну взаємодію на рівні відокремлених продуктивних систем, а лише про використання певного ресурсу англійської для дискурсивних потреб. Важливо додати, що чужомовні комунікативні одиниці в цьому випадку можуть засвоюватися не лише шляхом плано-мірного вивчення мови, але й внаслідок «неусвідомленого схоплення» (unfocused acquisition) та «випадкового засвоєння» (incidental learning) у різних неформальних сферах, іноді на рівні окремих слів або простого впізнання» [12, с. 22].

В такому контексті дедалі частіше доводиться говорити не про «перемикання кодів» між двома мовами, а про їхнє «змішування», коли чужомовний елемент не усвідомлюється білінгвом як такий, не є результатом маркованого вибору. С. Канагараджа замість терміну «кодове змішування» (codemixing) пропонує вживати в контексті транслінгвальної практики термін «кодове зчеплення» (codemeshing), розуміючи це як таку комунікативну практику поєднання елементів різних мов, де «дискурси останніх є активними та інтегрованими в єдиний соціолінгвістичний простір» [16, с. 82].

Подібна «відмова» від протиставлення двох мовних систем, їх подальше інтегрування та створення гібридного дискурсу є ознаками транслінгвальної практики, яка поширюється в сучасних соціальних комунікаціях пропорційно глобалізації англійської і переважно в мовленні «наївних» білінгвів, які не оперують іноземною мовою як системним утворенням.

Автори статті «Транслінгвізм у сімейному контексті: досвід Кіпру, Швеції та Естонії» демонструють, як транслінгвальна практика використовується у мультилінгвальних сім'ях, слугуючи

комунікаційним засобом і сприяючи розумінню співрозмовників у конкретній ситуації. Так, у російськомовному дискурсі виникають англословні терміни, оскільки вони є більш поширеними і загальноприйнятими (у цій ситуації на Кіпрі): «...по дороге, если свернуть с *highway*», «нужна страховка для *migration*», «Ребенок вчера потерял *residence permit*» [18, с. 631]. Бачимо приклад однослівних «кодових вкраплень», вживання яких у цьому контексті зумовлюється комунікативною доцільністю, а саме необхідністю вжити упізнаваний і загальноприйнятий для країни проживання мовний ресурс.

Вітчизняна лінгвістична наука має чимало досліджень на тему освоєння англіцизмів в сучасній українській мові. По-різному оцінюють дослідники феномен оказіональних запозичень, проте всім доводиться констатувати беззаперечний факт: зростання кількості новітніх англіцизмів у різних сферах людської життєдіяльності – це процес «об'єктивний, і зупинити чи заборонити його не можна» [6, с. 110]. Описано й причини активного функціонування англіцизмів у сучасній українській мові: інтеграція до різноманітних соціальних структур світового та європейського співтовариства, активне користування міжнародними соціальними мережами, прагнення до мовної економії, розширення репертуару експресивних засобів вираження, намагання слідувати модним тенденціям тощо.

Так, у статті «Офісна новомова» зазначається, що весь «український корпоративний світ переходить на новий офісний сленг» [7], що зумовлюється впливом спеціалізованої літератури (а саме наявністю таких термінів, яким немає відповідників в українській мові), а також характерної манери висловлювання, яку іноземні компанії приносять разом зі своєю корпоративною культурою. «До того ж зараз у тренді англословна бізнес-освіта, а тому випускники MBA (master of business administration) й інших програм постачають нові терміни, а на них рівняються колеги» [7]. По-іншому, такі слова як «таймлайн», «адженда», «трафік», «кейс», «дедлайн» виявляються не лише коротшими й більш ємними варіантами передачі смислу, а такими, що ефективніше «продаються», тому й витісняють на периферію свої власне українські відповідники.

Отже, внаслідок впливу більш або менш обґрунтованих факторів створюється особливий дискурс, який автор пропонує, слідом за закордонними дослідниками, визначати як транслінгвальний. Транслінгвізм пов'язаний насамперед із

мовленнєвою практикою, в якій білінгви «вербалізують власну унікальну, комплексну, динамічну, але при цьому цілісну «ідентичність» ті створюють нові сенси у процесі комунікації, які постійно змінюються» [12, с. 24–25].

Тут важливо зауважити, що транслінгвальна практика активно поширюється в не детермінованому просторі і часом онлайн-середовищі, де згладжуються лінгвокультурні відмінності та встановлюється мегарізноманітні мовні та культурні контакти. Автори ґрунтовної монографії, присвяченої питанням формування ідентичності людини в сучасному медіатизованому суспільстві, зазначають, що «в онлайн-полі людина засвоює емерджентні, дискурсивні, поведінкові норми, формує індивідуальні мовні переваги» [9, с. 174].

Саме завдяки впливу такого глобального простору, в якому людина може перебувати одночасно у вимірах кількох мов і культур, і формується транслінгвальна орієнтація. Об'єктивно остання характеризує комунікацію молоді, яка найбільше послуговується інтернет-ресурсами та активно використовує у своїй мовленнєвій практиці певні лексичні чи граматичні структури англійської, або творчо адаптуючи їх до рідної мови за допомогою її власних ресурсів, використовуючи як однослівні «кодові перемикавання». В будь-якому разі подібна комунікація пов'язана із численними порушеннями узусу і є виявом транслінгвальної креативності, яка «дозволяє» різним мовам контактувати в мовній свідомості та практиці сучасної людини. «Долучення» до транслінгвального репертуару сучасної молоді і стало приводом для написання цієї статті.

Марно намагаючись подолати тест «Чи знаєте Ви шкільний сленг?», запропонований для «опрацювання» в мережі «Facebook» [2], авторка статті звернулася по допомогу до своїх студентів. Цікаво, що поданий в оригіналі російською та переведений нею українською мовою, тест абсолютно успішно був подоланий студентами-першокурсниками (учорашніми школярами), які безпомилково відповіли на всі запитання. Так, виявилось, що фраза «Тупий агрошколяр, рофлів не розуміє» означає «Школяр, схильний до агресії, не розуміє жартів» («агро-» від англ. «aggro» – «агресивний», «рофл» від англ. ROFL (rolling on the floor laughing) – «лягати зі сміху»).

Безумовно, «непідготовлений» людині важко зрозуміти семантику цих гібридних новоутворень, адже вони здебільшого поширюються в комп'ютерних іграх та комп'ютерних чатах. Проте із суто лінгвістичної точки зору можна

зауважити, що цей приклад є яскравим зразком транслінгвальної креативності. В гібридному словотворенні простежується тенденція до економії мовного ресурсу. В нормативному слововживанні префікс «агро-» має значення належності до сільського господарства, проте в цьому випадку сприйняття його належності до агресивної поведінки було однотайним.

Тут бачимо, як «зрощуються» різні за походженням елементи та створюється новий гібридний композит, в якому англійський сленгізм «aggrо» (графічно пристосований до української орфографії – «агро-», бо «агресія», «агресивний») поєднується із українським словом «школяр». Безумовно, цей оказіоналізм не може бути однозначно віднесеним до жодної з мов і його використання не вкладається у звичні рамки кодового перемикування. Потенційно така частинка як «агро-» у значенні «агресивний» може брати участь у подальшому транслінгвальному словотворенні: агроводій, агровчитель тощо.

Авторка звертає увагу також і на використання сленгового акроніму *ROFL*: він освоюється засобами української орфографії та стає дериватом: *рофл* – *рофлити* «голосно сміятися, жартувати над кимось» – *рофлер* «жартівник або той, хто голосно сміється». Наприклад, «Чувак, я вже давно так не рофлив; Досить рофлити, в мене вже аж живіт болить; Ніколи не перестану рофлити з цього мему» [20].

Слід зазначити також, що за допомогою подібних акронімів та неологізмів сучасний інтернет-користувач може виразити різноманітні емоції, тож утворюється ціла парадигма значень слова «сміх». Так, акронім *LOL* (laughing out loud) розшифровується як «голосно сміятися» або «сміятися вголос». Він так само графічно освоюється (хоча здебільшого впізнається та використовується як графічно незасвоєна аббревіатура) та бере участь у словотворенні: *лулзи* «жарти, приколи, ситуації, які викликають сміх» – *лолірувати* «сміятися над чимось або над кимось»: «Лол, ну ти і видав; Я вічно лолірую від твоїх приколів; Це все тільки заради Лулзів; Досить вже Лулзів; Давай пололіруємо над цим» [19]. Семантика слова «лол» – «щирий і незлобивий сміх», в той час як «рофл» скоріше означає «істеричний регіт» або навіть «глузування».

Спектр емоцій розширює такий сленгізм як «кек», що означає «злобний, «саркастичний сміх». Походженням він зобов'язаний світу комп'ютерних геймерів, які скоротили графічний запис злорадного смішку «kekeke» в корейській комп'ютерній грі.

Вийшов такий сленгізм як «кек». З набранням популярності самої гри за кордоном слово поширилося світом, причому вживається воно не тільки в геймерському середовищі, але й на всіх ресурсах, де наявне спілкування між користувачами. Тут доречно зауважити, що слово «кек» кодифіковано у словниках як «осад або активний мул» (тобто досить неприваблива на вигляд маса), що створює відповідну конотацію та певним чином «реабілітує» таку словотворчість.

Запозичені слова активно освоюються, «одомашнюються» у повсякденній практиці «наївних» білінгвів. Досить лише забезпечити іншомовне слово питомими афіксальними морфемами (за нормативним зразком), і відкривається безмежний простір для транслінгвальної мовотворчості. У молодіжному сленгові зазвичай відбувається процес адаптації запозичень за допомогою деривації: *запостити* (від «post») – розмістити інформацію в інтернеті, *задаунлодити* (від «download») – завантажити, *зачекінітись* (від «check-in») – позначити своє місцезнаходження на мапі, *зафрендити* (від «friend») – додати у друзі в соцмережах.

А ось у масовій публіцистиці «приручене» засобами української мови слово засвоюється більш творчо, внаслідок чого маємо справу з оказіоналізмами, транслінгвальне забарвлення яких є ще яскравішим. Так, поширена зараз іншомовна лексема *фейк*, яка позначає несправжню інформацію, слугує в текстах мас-медіа основою для таких дериватів як *фейкобудівництво* («Те, в якому напрямі розвивається «світове фейкобудівництво», викликає особисто в мене найсильніше занепокоєння») [15], *фейкомет* («Невгамовний російський фейкомет: коронавірус винайшли в Латвії, Великобританії, НАТО... Хто наступний?») [10]. Популярний нині сленгізм *хайп* (від «hype») у значенні «інформаційного шуму», від якого утворені *хайпити*, *хайпонутти*, отримує експресивне забарвлення у поєднанні з українською семою «жер»: «Скільки грошей носить з собою головний *хайп-жер* країни Геннадій Москаль» [13].

Подібні сленгізми – це вияв насамперед молодіжного соціолекту, тобто певного «суб(нон)стандарту» (К. Бондаренко) української мови, проте він є її невіддільною частиною та вербальною проєкцією «наївної» картини світу. За справедливим зауваженням П. Грабового, молодіжний сленг «репрезентує ціннісні орієнтири» [1, с. 99] цієї лінгвоспільноти як найбільш чуттєвої до зовнішніх впливів і здатної креативно ставитися до потенціалу як власної, так і чужої мови.

До того ж дослідники зазначають, що транслінгвальна практика насамперед реалізується там, де простір для творення гібридного дискурсу є найменш контрольованим – у повсякденному мовленні «наївних» білінгвів, які для забезпечення найменш витратної комунікації активно користуються всіма доступними їм ресурсами двох мов.

Так, О. Рівліна зауважує, що «наївний» білінгвізм характеризується тенденцією до «зрощування мов» і їхнього сприйняття як «єдиної сутності» [12, с. 27]. Результатом подібної «низової» транслінгвальної практики стає подальша рекрутизація деяких новоутворень до царини засобів масової інформації, які масово тиражують особливо продуктивні ресурси, а надалі (залежно від узуального «успіху») – й до словників.

Л. П. Кислюк, яка протягом багатьох років досліджує словотвірну активність української мови (зокрема й її здатність освоювати запозичення) та є авторкою ґрунтовної монографії «Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку», визначає абсолютну продуктивність таких неозапозичень як *мас-медіа* (*та медіа*), *піар* (*та його графічних варіантів*), *бізнес*, *інтернет*, *шоу* [5]. Всі вони утворюють словотвірні гнізда з численними дериватами як іншомовного, так і питомого українського походження.

Крім мас-медійного дискурсу, транслінгвізм виявляється в рекламі, яка відіграє неабияку роль у створенні мовного ландшафту великого сучасного міста (мегаполісу), де мешкають представники різних лінгвокультур. Численними є приклади використання графічно неадаптованих англіцизмів у створенні так званих «візуальних неологізмів» у назвах розважальних закладів, магазинів, спортклубів, різноманітній зовнішній рекламі. Змішування кирилиці та латиниці в назвах закладів є просто тотальним, хоча й не завжди успішним. Подеколи ця мовна креативність обмежується просто намаганням «бути в тренді», або, висловлюючись у контексті цього дослідження, «VIPендрюватися».

Так, у назві одного з харківських ресторанів необґрунтовано «збільшили одну букву», внаслідок чого утворилося «RenoMtee». В такий спосіб слово виявилось штучно розділеним на дві частини: перша відсилає нас до розмовної назви відомої автомобільної марки (причому транслітерованої), а друга – ймовірно, до ідентифікаційного коду її виробника (з'ясовано шляхом ретельного вебсерфінгу). Можливо, це авто власника або так

наголошувалося на літері з кириличної абетки, що мала б підкреслювати слов'янський колорит закладу, проте подібна непрозора лінгвотворчість дещо заважає реноме закладу.

Натомість є приклади справжнього транслінгвізму серед найменувань закладів. Так, у назві пивного ресторану «Вагліг» кодове вкраплення *bar* співпадає у звучанні з першою частиною слова *барліг*, внаслідок чого слово-гібрид отримує нове значення «затишного ресторанчику, де «залягають» любителі хмільного напою». Це слово, звісно, перестає повністю належати й мові-реципієнту, й мові-постачальнику ресурсу, тому формує своє «миготливе» значення десь на перетині лінгвокультур. До речі, якби назву ресторану було подано кирилицею, подібного «елегантного» значення не сформувалося б, а заклад асоціювався б із не дуже охайним помешканням. Отже, бачимо, як внаслідок ігрового використання перетину кирилиці та латиниці створюються одиниці з «невизначеним мовним статусом» [12, с. 25], які розмивають межі між окремими мовами та стають яскравим прикладом транслінгвальної креативності.

Висновки і пропозиції. Не маючи завдання систематизувати та класифікувати транслінгвальний контент вітчизняного соціокультурного простору, автор окреслила такі тенденції комунікативних стратегій в українському соціолінгвістичному контексті, які можуть свідчити про інтенсифікацію транслінгвальної креативності мовців.

Феномен транслінгвізму має бути досліджений українською соціолінгвістикою, оскільки він є активною комунікативною практикою, яка реалізується й у професійному спілкуванні, й у науково-освітньому просторі, й у маркетингових стратегіях, і в наративах сфери дозвілля. Автор пропонує розглядати транслінгвальну практику в широкому розумінні, трактуючи всі новації в мовленні білінгвів, що є порушенням мовних обмежень і наслідком застосування мовцями «зручних» лінгвістичних ресурсів в організації спілкування як вияву транслінгвальної креативності.

Безумовно, транслінгвізм співвіднесений насамперед із білінгвальною орієнтацією мовців, і характер цього співвідношення потребує подальшого вивчення в дискурсі контактної лінгвістики. Феномен транслінгвізму може й має бути досліджений вітчизняними соціолінгвістами як продуктивна практика в освітньому процесі, яка пропонує подолання традиційної монологічної орієнтації у спілкуванні.

Список літератури:

1. Грабовий П. М. Зіставлення англійського та українського молодіжного сленгу в лінгвокультурологічному аспекті. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2011. Вип. 28. С. 99–101.
2. Знаете ли Вы школьный сленг? URL: <https://theoryandpractice.ru/questionnaires/test-shkolnyj-sleng/> (дата обращения: 31.03.2020).
3. Зубалов Д. Ю., Мазурова Ю. В. [Рец. на:] D. Smakman, P. Heinrich (eds.). *Urban sociolinguistics: The city as a linguistic process and experience*. London: Routledge, 2018. 242 p. *Вопросы языкознания*. 2018. Вып. 5. С. 155–161. URL: <http://ras.jes.su/vopjaz/s207987840000642-5-1-en> (дата обращения: 31.03.2020).
4. Качру Б. Мировые варианты английского языка: агония и экстаз. *Личность. Культура. Общество*. 2012. Том XIV. Вып. 4. С. 145–164.
5. Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку : монографія. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
6. Коробова І. О. Лексико-семантичне освоєння новітніх англізмів в сучасній українській мові. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*. Том 22. № 1. 2019. С. 109–122.
7. Крикуненко І. Офісна новомова. Корпоративний світ України переходить на новий сленг. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/noviy-ofisniy-sleng-anglicizmi-v-korporacijah-novini-ukrajini-50052330.html> (дата звернення: 31.03.2020).
8. Куриленко В. Б., Бирюкова Ю. Н., Цотова Д. Транслінгвізм и транслінгвальность в контексте иноязычного культурно-языкового образования. *Теоретические и прикладные аспекты развития современной науки и образования*. URL: <https://emc21.ru/wp-content/uploads/2020/03/Statya-Biryukova-i-dr.pdf> (дата обращения: 31.03.2020).
9. Ментально-языковые трансформации русской лингвокультурной личности: поиск идентичности в медиатизированном обществе : коллектив. монография / В. В. Антропова, А. В. Грошева, М. В. Загидулина, Е. С. Краснопева и др. Челябинск : Изд-во Челяб. гос. ун-та, 2018. 340 с.
10. Невгамовний російський фейкомет: коронавірус винайшли в Латвії, Великобританії, НАТО... Хто наступний? URL: <https://armyinform.com.ua/2020/03/nevgamovnyj-rosijskij-fejkomet-koronavirus-vunajshly-v-latviyi-velykobrytaniyi-nato-hto-nastupnyj/> (дата звернення: 31.03.2020).
11. Прошина З. Г. Транслінгвізм и его прикладное значение. *Вестник РУДН. Серія: Вопросы образования: языки и специальность*. 2017. 14(2). С. 155–170.
12. Ривлина А. А. Формирование глобального англо-местного билингвизма и усиление транслінгвальной практики. *Социальные и гуманитарные науки на Дальнем Востоке. Проблемы и перспективы транслінгвальных и транскультурных контактов*. 2016. № 2(50). С. 22–30.
13. Скільки грошей носить із собою головний хайпожер країни Геннадій Москаль. URL: <https://1plus1.ua/ukrayinski-sensaciyi/video/skilki-grosey-nosit-z-sobou-najgolovnisij-hajpozer-kraini-gennadij-moskal> (дата звернення: 31.03.2020).
14. Глостанова М. В. Транскультурація как социально-коммуникативная модель эпохи глобализации. *Вестник НГУ. Серія: Философия*. 2010. Том 8. Вып. 3. С. 48–57.
15. Фейки як нова медіареальність URL: <http://www.kuluar.com.ua/2016/02/05/fejky-yak-nova-mediarealnist> (дата звернення: 31.03.2020).
16. Batyi T. Code meshing: online bilingual tutoring in higher education. *Per Linguam: A Journal of Language Learning*. 2016. Vol. 32. № 2. P. 82–94.
17. Canagarajah S. *Translingual Practice: Global Englishes and Cosmopolitan Relations*. New York : Routledge, 2013. 216 p.
18. Karpava S., Ringblom N., Zabrodskaia A. Translanguaging in the Family Context: Evidence from Cyprus, Sweden and Estonia. *Russian Journal of Linguistics*. 2019. Vol. 23. № 3. P. 619–641. URL: <http://journals.rudn.ru/linguistics> (accessed: 31.03.2020).
19. ЛОЛ (LOL) URL: <https://termin.in.ua/rofl-roflyty/> (дата звернення: 31.03.2020).
20. РОФЛ (Рофл, рофлито). URL: <https://termin.in.ua/rofl-roflyty/> (дата звернення: 31.03.2020).

**Chernyshova T. O. TO THE PROBLEM OF TRANSLINGUALISM
IN MODERN UKRAINIAN LINGUISTICS**

The article touches upon the issue of translanguaging, which for modern Ukrainian linguistics today remains terra incognita and needs special research. The phenomenon of translanguaging in the context of research of foreign scientists is characterized.

The tendencies of communication strategies in the Ukrainian sociolinguistic context, which can testify to the intensification of translanguaging creativity, are highlighted. It is proposed to consider the translanguaging

practice in a broad sense, i.e. interpreting all innovations in bilingual speech, which are a violation of language restrictions and a consequence of speakers' use of "convenient" linguistic resources in the organization of communication, as manifestations of translingual creativity.

It is noted that translingualism is now actively spreading due to the glocalization of the English language and the emergence of "anglo-local" bilingualism, which is often manifested as a "reduced" knowledge of bilingual English.

It is suggested that "naïve" bilinguals are the most capable of translingual speech creation, because instead of switching language codes completely (due to lack of English-speaking competence) they use the known to them linguistic repertoire of the English language to construct the least expensive but at the same time effective communication, which is manifested either in the one-word "code-switching" in the Ukrainian language message or in creative adaptation of the English lexicon to morphological and syntactic requirements of the Ukrainian language.

It is substantiated that in youth slang, which is formed mostly by communication in the online environment, translingual creativity is most expressive, and the resulting neologisms become the source for the creation of such occasionalisms in media discourse, which can be seen as elements of "code-meshing" and considered as manifestations of translingual speech creation.

It is shown that the results of translingual practice are the creation of visual neologisms, which are produced more and more actively and become attributes of the linguistic landscape of the modern metropolis.

Key words: *translingualism, translingual creativity, "naïve" bilingualism, youth slang, visual neologisms, hybrid discourse.*